

# BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, KEDD, 1924 március 4.

63. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt  
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt  
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Lolbach-palota)

## Radics ante portas

A mult nemzetgyűlést akkor oszlatták fel, amikor a megvalósulás terére lépett az az elhatározás, hogy a Radics párt bevonul a parlamentbe. Ez a lehetőség most is a legközvetlenebbül fenyegeti megvalósulás veszélyével a kormányzó politikát. Erre az eshetőségre vajjon mit tartogat Pasics, aki eddig mindig tulkombinálta ellenfelét s akinek eddig még mindig rendelkezésre állott olyan megoldási mód, mely az eszközökét szentesítő cél szempontjainak legalább annyira engedelmességet, mint a parlamentarizmus elvének. Ha valaki elhanyagolná a konkrét tények mérlegelését s csak a politika tudományának felső világítása mellett nézné a belpolitikai problémák megoldási módjait, elképzelhetne azon az egyszerűsége és magától értetődésén, amivel az elhatározások semmibe veszik azokat a tanokat, melyeket program szerint képviselnek. Az alkotmány a legszélesebb demokráciával megalkotandó népképviselői szervről gondoskodott, amikor a nemzetgyűlés konstrukcióját megállapította. S a népképviselői szervet feloszlatták a népképviselői megjelenése előtt. Feloszlatták a csonka nemzetgyűlést abban a pillanatban, amikor az teljessé vált volna. A népképviselői nem juthattak szóhoz, mert a nemzetgyűlés szuverenitása alá tartozó végrehajtó hatalom módot szerzett a népképviselői szerv feloszlására.

Mind ennek már csak történeti jelentősége volna s legfeljebb csak mint bizalmatlanságra, gyűlölködésre, bosszúra hajlamossá tevő imponterabilis emlék szerepelhetne az elhatározások feltételei között, ha a helyzet nem lenne hajszálnyira megegyező. Akkor is kisebbségi kormány volt uralmon s a szervezkedő ellenzék akkor is a parlamenti többséghez szükséges szavazatokat várta Zágrebből. Hogy most azok is hívják a Radics-pártot, akiket akkor Radicsnak a közeledése is megbuktatott, hogy most a blokkal azok is szövetkeztek, akiknek makacs ellenkezése akkor nem utolsó akadálya volt a megállapodásnak, az a taktikának, a harcmodornak megválasztásában semmi különbséget nem okoz.

A zagrebi konferenciától — melyért Pribicevics anatómát hirdetett — valóban hosszú ut vezet a zagrebi határozatig, még akkor is, ha a zagrebi tárgyalások annak idején meg is szakították a harcrakészülődés folytonosságát. Nincs ennek az országnak taktikai kérdésekben még egy pasicsi fölkészültsége, aki ne tudná mondani, hogy a kor-

mány mivel fogja, mivel tudja elérőtleníteni a most kialakuló többségi akarat hatását. Számolni kell vele, hogy az uralom taktikai fölényét segítségül fogják hívni a fenyegető probléma legyűrésénél. De — meddig fognak még egymással birkózni egyfelől a taktika, az uralom boldog birtokának előnyei, az állami végrehajtó hatalom egész apparátusával való rendelkezés, másrészt az alkotmány módosításának s az országnak maitól eltérő módon való berendezkedésének követelése. Ezt a küzdelmet nem egyforma erők s nem egyforma szabályok szerint vívják.

Meddig fog még ez a belső harc tartani? Meddig emészti fel az ország teremtő erejét ezek a belső sebek, meddig foglalnak le maguknak minden gondot, gondolatot, időt, energiát, erőt és elszántságot? Tömegek követelésének, mindent megmozgató nagy indulatoknak meddig áll még ellent a taktika fölénye, de — meddig lesz még fékezhetetlen,

engedékenységre képtelen, a harcot szinte már csak a verekedés kedvéért folytató ez a nagy megmozdulás? Mert amíg a küzdő felek el nem jutnak annak fölismeréséig, hogy tömegek követelésével szemben taktikázással csak ideig-óráig lehet laborálni, de végleges megoldást teremteni nem lehet, másrészt pedig, hogy megmerevedett követelésekkel, hajlíthatatlan principiumokkal nem lehet reális politikát folytatni, addig örök lesz itt a harc. A nemzetgyűlést feloszlatják s amíg a Radics párt újra el nem határozza a parlamentbe való bevonulását, a kormány megnyújthatja életét, viszont — a kormányt, ha türi, leszavaztathatják, de ha leszavazzák, rögtön szét is esik a programtalan s csak a kormány bukására szövetkezett ellenzéki blokk s relatív többsége megint csak — a radikális pártnak lesz. Kinek telik öröme ebben a valóban vicious circulus-ban? Egy bizonyos, hogy az ország békére áhízó népének nem.

## A pénzügyminiszter a drágaság enyhülését állapítja meg

Nehézségekbe ütközik a huszszázalékos bonok kifizetése  
Sok hamis bélyegzésű pénzt váltottak be — A parlament ülése

Beogradból jelentik: Hétfőn délelőtt a parlament folytatta a költségvetés részletes vitáját. Napirend előtt az elnök szavazásra akarta feltenni Grizogono demokrata párti képviselőnek sürgőségi indítványát a jugoszláv olasz kereskedelmi megegyezés tárgyában, de minthogy kevés képviselő volt jelen, a szavazást elhalasztotta.

Ezután áttértek a napirendre. Miletics Vlada (radikális) védelmébe veszi a költségvetési javaslatot és különösen Agatinovics képviselő beszédével polemizál.

Boskovljevics (földművespárti) bírálja a parlamenti adminisztrációt és kifogásolja, hogy a kormány a parlamenti adminisztrációról nem terjesztett jelentést a parlament elé. Sokalja a parlament tisztviselői személyzetét, valamint a parlament 4 autóját is, amik csak arra valók, hogy ha a kormány veszélyben van, beszállítsák a kormánypártiképviselőket az ülésre. Majd a tisztviselői fizetésemeléséről beszél és kifejti, hogy a fizetésemelés nem áll arányban a drágaság növekedésével. Nagyobb arányú tisztviselőredukciót követel, mert máskülönben a fizetésemelésre előirányzott 400 millió nem lesz elég.

Gyorgyevics Szvetozár felszólalásában kijelenti, hogy a kormány olyan ultra lépést, amelyről a törvény és igazság útjára nem lehet

többé visszatérni. A legfontosabb állásokat pártemberekkel töltötték be. Markovics államtanácsi elnök már hetven éves és így az alkotmány szerint már rég nyugdíjba kellett volna mennie.

Maximovics radikális, többségi előadó rövid felszólalásában védi a javaslatot és vitatkozik az ellenzéki szónokokkal.

### A pénzügyminiszter beszéde

Ezután Sztojadinovics pénzügyminiszter válaszolt az ellenzék, különösen Skuli és Kumanudi támadásaira. A fényűzési cikkek behozatali vámjának felemelése pénzügyi szempontokból feltétlenül szükséges volt. A külföldi tartozások összege azért olyan magas, mert nemcsak a régi szerb államadósságok állnak tenn, hanem a volt osztrák-magyar monarchia adósságainak nagy részét is vállalnia kellett az államnak. Az ennek törlesztésére szükséges összegeket felvették a költségvetésbe. A husz százalékos bonok beváltásának halogatása még a régi kormányok bűne. Annak idején még Veljkovics pénzügyminiszter rendelte el a korona-bankjegyek beváltását és ő tett ígéretet a bonok kifizetésére. Ez a visszafizetés azonban nehéz problémája a pénzügyminiszteriumnak. Mindenféle hamisított pecséttel ellátott bankjegyek is beváltásra kerültek és az még sehol sem fordult elő.

hogy hamis pénzért az állam jó pénzt adjon.

### A gyárosok külföldi kölcsöne

Tiltakozik az ellenzék ama vádja ellen, hogy a gyárosok külföldi kölcsönét ő hiúsította meg. A másfélmillió angol font kölcsönt 11 és fél százalékos kamat mellett akarták folyósítani. Ez lehetetlenné tette volna a hitel olcsóbbodását és az árak csökkenését. Meggyőződése, hogy a valuta javulásával az ipar is kedvezőbb helyzetbe kerül. Nem áll meg az ellenzéknek az a vádja sem, hogy a kölcsön állami garanciáját olyan feltételekhez kötötte, amely lehetetlenné tette a kölcsönügylet megkötését. A kormány nem követte a hitelt igénylők egyetemleges garanciáját, de viszont mégis szükség volt bizonyos biztosítékokra. Több száz millió dinárról van szó és egy pénzügyminiszter sem vállalta volna, hogy az állam a hitelt igénylők biztosítéka nélkül garanciát nyújtson.

### „Csaknem minden áru olcsóbb lett“

Az árak emelkedéséről kijelentette a pénzügyminiszter, hogy 1923-ban a dinár nagy esésévé nem tartott lépést a drágulás; a mult évi emelkedések még a dinár korábbi értékvesztésének voltak a következményei. Adatokat sorol föl annak igazolására, hogy az élelmiszerek és a hus árának kivételével csaknem minden árucikk ára csökkent.

### A horvát képviselők napidíjai

A pénzügyminiszter beszéde után Moskovljevics (földművespárti) szólalt föl, aki kifogásolta, hogy a költségvetésben csak 140 képviselő napidíját irányozták elő és így hetvenegy képviselő javadalmazását egyáltalán nem számították. Tiltakozik az ellen, hogy a költségvetésben a kormány csökkentse a képviselők tényleges számát.

Az ülés déli egy órakor véget ért és a parlament legközelebbi ülését keddre tüzték ki, amikor a költségvetés első fejezetének tárgyalását folytatják.

### A Bulgáriával kötött konvenciók a minisztertanács előtt

Beogradból jelentik: A hétfő esti minisztertanács a belpolitikai helyzet megvitatása után Nincsis külügyminiszter jelentése alapján letárgyalta a Bulgáriával kötött négy konvenciót, amelyek a rekvizíciós tartozások kifizetésére, a kölcsönös jogsegélyre, a kölcsönös egészségügyi segélyre és a büntetettek kölcsönös kiszolgáltatására vonatkoznak. A konvenciókat már kedden beterjesztik a parlament elé.



## Szovjetország

az SHS királyság barátságát keresi

Az orosz kormány sürgeti elismertetését

A moszkvai *Izvesztija* két legutóbbi számnak vezércikkében foglalkozik Szovjetországnak az S. H. S. királyság és Csehszlovákia által való elismerésének kérdésével.

A *Izvesztija* cikke elsősorban összehasonlítást tesz egyrészt a szovjetállamok, másrészt az S. H. S. királyság és Csehszlovákia kiterjedése, lakosainak száma, valamint természeti kincsei között és arra a konklúzióra jut, hogy Oroszország jelentősége messzi felülmulja az említett két államot. Szovjetország jelentősége — írja az említett lap — napról-napra növekedni fog és nincs messzi az az idő, amikor a szovjetek szövetsége teljes erejével tudja szavát érvényesíteni az alapvető nemzetközi kérdésekben. Nem szabad a szövetszövetséget azzal gyanúsítani, hogy az új államokkal, mint az S. H. S. királysággal és Csehszlovákiával szemben ellenséges indulattal viselkedik. Ellenkezőleg — mindaddig, amíg ez államok respektálják a népek önmeghatározási jogát, előre számíthatnak a Szovjetszövetség rokonszenvére. Ezek az államok azonban mindeddig nem tudták a nemzeti kérdést megoldani, míg a Szovjetszövetségnek sikerült teljesen helyes és jogszerű megoldást találnia és ebben a tekintetben szilárdabb, mint az említett államok. Egyébként, ha a szovjetkormány elismeréséről beszélünk, ez tulajdonképpen csak játék a szavakkal. Az orosz államban csak a kormány változott, amennyiben a cári uralmat a szovjetkormány váltotta fel. Még nagy kérdése a nemzetközi jognak, hogy olyan államnak, amelyben a kormányváltozás forradalmi uton ment végbe, szükség van-e valóban a többi államok részéről való elismerésre, mert az államterület bizonyos kivételekkel változatlan maradt. A régebbi államok területén alakult új államoknak azonban kétségtelenül szükségük van az elismerésre. Azt hisszük — fejezi be a cikket az *Izvesztija* — hogy éppen az említett két államnak nagyobb szüksége van a Szovjetországgal való barátságát keresni és sajnálni

szövetség részéről történő elismerésre, mint a többi államok elismerésére. Talán ma még nem érti ezt meg az S. H. S. királyság és Csehszlovákia, azonban a Szovjetszövetségnek határain belül és a nemzetközi viszonylatban napról-napra fokozódó megerősödése közelebb hozza azt a pillanatot, amikor az általunk való elismertetés nemcsak a két említett államra nézve, hanem valamennyi államnak szükségessé válik. Ez a kérdés nemcsak a mi oldalunkra fogja az előnyt fordítani. Ők fogják a mi el-

fogják, hogy ezt nem érték el azzal, hogy ők is idejekorán elismerjék a szovjetkormányt. Addig gondolkodjék meg, amíg nem lesz késő. Az *Izvesztija* másik vezércikkében szemérettel veti az S. H. S. királyságnak és Csehszlovákiának, hogy vonakodnak elismerni a szovjetkormányt és több ízben hangsúlyozza, hogy ennek a két állam Franciaországtól függő politikája az oka. Figyelmezteti a cikk a két államot, hogy az elismerés elhalasztása nekik nagyobb károkat fog okozni, mint Oroszországnak.

## Uj tanárok kinevezését sürgetik az elbocsátott tanárok helyébe

A redukált létszámú tanítás tapasztalatai — Leszállítják a heti órák számát

A tanárredukció végrehajtása után az első két nap tapasztalatai azt mutatják — ami egyébként előrelátható volt — hogy a tanárok elbocsátása és nyugdíjazása a legnagyobb mértékben veszélyezteti az oktatást. A létszámcsökkentés óta két napig folyt a tanítás a legnagyobb nehézséggel és a beosztás teljes felborításával és a két napi tapasztalat már megmutatja, hogy milyen súlyosan szenved meg a pedagógia a megdöntés nélkül végrehajtott redukciót.

A redukált tanári létszámmal való tanítás első két napja után a *Bács-megyei Napló* munkatársa kérdést intézett Borovnyák Tiborhoz, a szubotcai gimnázium igazgatójához, hogy miképpen folyik az oktatás a szubotcai gimnáziumban. Kérdésünkre a következő választ kaptuk:

— A tanárok létszámának csökkentése következtében az elbocsátott tanárok óráit a megmaradt tanárok vették át. Ez természetesen maga után vonja azt, hogy a tanórák számát az egyes osztályokban redukálni kellett ugy a szerb, mint a magyar tagozaton. Így például azokban az osztályokban, ahol eddig heti négy francia óra volt, ezennel csak heti két órában tanítjuk a francia nyelvet és így kellett korlátozni az oktatást a legtöbb más tantárgyból is. Még így is az intézet

minden tanárnak maximális heti óraszámja van, a legtöbb tanár hetenkint 26—28 órát tanít.

Hogy a helyzet milyen súlyos a szubotcai gimnáziumban arra nézve jellemző Borovnyák igazgatónak az a fölvilágosítása, hogy az iskola két tagozatának összesen 1137 növendéke van és erre a nagy létszámmra 36 tanár jut, beleszámítva a hitoktatókat és más nem rendes tanárokat is.

A pedagógiai érdekeket tehát a legsúlyosabban veszélyezteti a tanár-redukció által bekövetkezett új helyzet, mert a tanítást csak úgy sikerült fenntartani, hogy a legfontosabb tantárgyakból felére redukálták a heti órák számát. Könnyen elképzelhető, hogy a tanulók az eddigi tananyagot csak a felét fogják elvégezni. Ehhez járul még az is, hogy azokban az alsó osztályokban, amelyeknek a növendékei még nem járatosak a szerb nyelvben, a most elbocsátott tanárok a legnehezebb tantárgyakat, a tanulók előtt ismeretlen szakkifejezéseket a könnyebb kedvéért elmagyarázták magyarul is, míg most az elbocsátott tanárok helyébe került csupán szerbül tudó tanárok még ezt a minimális könnyítést se nyújthatják a növendékeknek.

A szubotcai gimnáziumban a mai redukált tanár-létszám mellett nem

képzelhető el tanulmányi előmenetel. Éppen ezért Borovnyák Tibor gimnáziumi igazgató nemcsak támogatja a szülőknek azt a mozgalmát, hogy a tanárokat tartsák szolgálatban, hanem maga is ilyen irányú felterjesztést intézett a közoktatásügyi minisztériumban. Erre vonatkozólag Borovnyák igazgató a következőket mondotta munkatársunknak:

— A redukció végrehajtása előtt az volt a szándékom, hogy a nyugdíjazott, illetve elbocsátott tanárokat a súlyos helyzetre való tekintettel nem bocsátom el állásukból. Ez azonban kivihetetlen volt, mert a minisztériumtól határozott utasítom volt arra, hogy a redukciót március 1-én végrehajtsam. A napokban azonban már tárgyaltam a közoktatásügyi minisztériumban s hat új tanár kinevezését, vagy az elbocsátottak visszahelyezését kértem, azzal azzal az indokolással, hogy a tanárhány folytán a tanulmányi érdekek vannak veszélyeztetve. A minisztériumban ígéretet kaptam legalább öt új tanár kinevezésére, ami remélhetőleg a legközelebbi napokban már meg is fog történni.

A közoktatásügyi minisztérium intézkedése elé a legnagyobb érdeklődéssel tekintenek a szülők, akik az iskolától nem redukált tanítást, hanem alapos oktatást és nevelést várnak.

## Súlyos vasuti szerencsétlenség Karánsebes mellett

Négy halott, három súlyos sebesült

Karánsebesből jelentik: Szombaton nagy vasuti szerencsétlenség történt az itteni állomás mellett. Két szembe jövő tehervonat összeütközött. Három vasutas és egy csendőrkáplár meghalt, másik három vasutas súlyosan megsebesült. A kocsi tönkre zuhant, a két mozdony erősen összeroncsolódott. A vasutvonal megrongálódott s így a temesvár—bukkaresti vonatok nagy késéssel közlekedhetnek. A vizsgálat megállapította, hogy az összeütközést Armenes állomásfőnökének és forgalmi tisztviselőjének vétkes könnyelműsége idézte elő s ezért mindkettőt letartóztatták.

## Halál előtt

Írta: Arató Erzé

A férfi ijedten mutatott a nyitott ajtóra. Az orvos lemondóan legyintett:

— Ugysem hallja!

A férfi ajkáról könnyes, eltört szavak estek le:

— Hát semmi... semmi?...

Az orvos:

— Semmi remény.

A közömbös részvét ismert szavai: »Sokat szenvedett... Isten akarata... gyógyíthatatlan baj... Isten...« Aztán az ajtó bezárult az orvos után. A férfi feljajdult. Olyan mély, olyan tragikus hang tört elő a torkából, amelyent a vágóhidra vitt, megkínzott állatok adnak, amelyek kimondhatatlanul szenvednek és emberi szóval nem tudják kifejezni mérhetetlen fájdalmukat.

Az asszony odabent mindent halott. Régen haldoklott már, a tüdőbetegség lassú, fájdalom nélküli vívódásával. Tudta, hogy meg fog halni s az élete hónapok óta nem volt más, mint bucsuzás. Mióta ágyba került, utolsó pillantása az ellobbanó lámpafénynél minden este búcsuzás volt a megszokott butoroktól, a kedves csipkefüggönyöktől, a karosszékre dobott pongyolája derűs, világos színétől. Mindentől megvált már, mindentől eltávolított. A létező világ képeit sorra kidobálta a lelkéből. Magasan szállt már. Messzire volt a földtől. És most utolérte, belekapaszkodott,

visszahuzta az életbe a nagy, nehéz férfisírás.

Látta az urát, amint a temetés után visszajön ebbe a lakásba. Némán és roskadtan és üres, halálosan üres, a fájdalomba belefáradt szemmel. Ahová néz: őt keresi. Lehunyja a szemét, de így is csak az ő fehér arcát látja, az utolsó arcát, a jéggé fagyottat, amellyel már az örök hidegbe dermedt. És sir a férfi, sir, sir. Aztán már sirni sem tud... csak néz. Gondolat nélkül. Kietlenül.

Halódó, kicsi asszonylelkében hősies elhatározás ért meg. Ha meg tudná tenni! Ha volna még ereje hozzá? Nem, nem hagyhatja így itt ezt a szánandó, szegény gyermeket. Mert gyermek volt az ura. Naív gyermek: poéta. A reális életben csak a feleségére támaszkodva tudott megállni. A konok és szívós fiatal asszony a beteg emberek dacos kitartásával állt mellette és kemény kézzel birkózott a gondokkal, hogy a férfi számára megőrizze a békét, a harmóniát, a nyugalmat.

És most elmenjen és maga helyett tántorgó ürességet hagyjon? Olyan gyászt, amely vigasztalhatatlan? Olyan veszteséget, amely pótolhatatlan?

Szédülő, lazán kapcsoló agya lázasan dolgozott. A hőmérőben egyre feljebb szökött a higany.

— Mi mégis szépen éltünk, — suttogta, mikor magához tért és észrevette, hogy a férje ott ül az ágya szélén s csöndes, lassú csókokkal borítja a kezét.

— Csak egyszer, — folytatta és kicserepesedett ajkán lassan morzsolódtak a szavak, — egyszer nagyon összekülönböztünk. Emlékszel? Mikor féltékeny voltál Gerébre.

A férfi felfigyelt. Milyen furcsa, hogy az asszony ilyen messziről néz vissza s ilyen jelentéktelen apróságot lát meg. Geréb? Igen. Az a szőke muzsikus. Fűreden. Akkor csakugyan idegessé tette. Istenem. Milyen nevetséges. Vagy milyen szomorú: akkor kemény szavakat mondott a feleségének.

Az asszony most belesimította vejeitkes kezét az ura tenyerébe.

— Bocsásd meg a vétkem, — szólt és elfordította a tekintetét. — Geréb volt az egyetlen, akivel...

— Megesaltál? — kiáltott fel a férfi és ellökte magától az asszony kezét.

Olyan durva volt a szó! Olyan kinézetlen a fogalom! Nem lehet! Ő szegény, lázas beteg! Hallucinál! Felugrott helyéről, izgatottan mérte végig a szobát. Az asszony most feléfordította az arcát: titokzatos öröm, rejtelmes boldogság fényeskedett rajta.

— Tudtam, hogy sose bocsátanád meg. Hallgattam. De most... hiszen már ugyis... végem...

Mártírkéjjel nézte a férfi megvona gló arcát, melyre kusza vonalakat rajzolt a belső indulat. Várta, hogy kitörjön belőle a düh, hogy szitkozódjon, hogy megátkozza a multukat és káromolja az Istent. A férfi felhördült. Odarohant hozzá.

Ráborult az ágyára.

— Miért mondtad meg? Miért mondtad meg! — zokogta és teljesen megfélemedezett róla, hogy a haldokló még itt van kicsit az életben. Ugy beszélt hozzá, róla, mint olyanról, aki csak volt.

— Mért nem engedted, hogy sirortul szeresselek. Szeressem az emlékedet!

— Igen, — folytatta belekapaszkodva a szóba. — legalább az emlékedet hagytad volna itt magad helyett. De így... így nem marad semmi nekem... Egyedül leszek. Egészen egyedül...

Az asszony ijedten nézett rá. A kétségbeesetten siró férfi látva, érezte, hogy ennek az önző gyermeknek nem kell az ő áldozata. Játékszer kell neki, új játék, amivel elszórakozzon: emlék.

Átlátszóra vékonyodott kicsi kezét rátette a férfi lehajtott fejére s lassan megsimogatta a haját.

— Nem... nem igaz... — suttogta — én soha senkit... csak téged...

Elhalt a szava. Már teljesen kimerült, de lankadó pillái alól még látta a férfi zavart, ijedt és csodálkozó arcát és akkor tudta, hogy most már mindent elfrontott, az emléket, a vigaszt, mindent: a férfi most már nem tudja, mit higgyen.

Fáradt lemondással hunyta le a szemét s érezte a halálos csüggedést, minden Krisztusok sorsát, akik utolsó tekintetükkel már meglátták a nagy. Önfeláldozás örök meddőségét.



## A Radics-párt két kiküldöttje Beogradba utazott

Harmincegy képviselő mandátumát vitték magukkal

Beogradból jelentik: A belpolitikai élet teljesen a Radics-párt vasárnapi határozatának a hatása alatt áll. A határozat után most már teljes bizonyossággal megállapítható, hogy a Radics-párt bevonult a parlamentbe.

Zagrebból hétfőn este már elutazott a Radics-párt két tagja, a kik magukkal vitték Beogradba azoknak a képviselőknek a mandátumát, akiket a parlament ülésén való részvételre kijelöltek.

Ezeknek a képviselőknek a névsora egyelőre még ismeretlen, hír szerint azonban köztük van a horvát köztársasági parasztpárt néhány nevesebb tagja és a harmincegy tagú csoportban vegyesen lesznek intellektuális és parasztlak.

Természetes, hogy ha a Radics-párti képviselőknek a parlamentbe való bevonulása megvalósul, ez maga után vonja a kormány bukását. Politikai körökben

a Pasic-kormányt máris buktatnak tekintik,

csak az a kérdés, hogy az egyelőre még lappangó kormányválság mikor fog nyílt válsággá élesedni. Mint már jelentettük,

március végéig, a költségvetés megszavazásáig nem kell számolni a kormány lemondásával,

mert az ellenzéknek sem érdeke, hogy az ország költségvetés nélkül maradjon és eddig az időpontig a házszabályok is lehetőséget nyújtanak a kormánynak arra, hogy a horvát képviselők mandátumának igazolását elhuzza.

Az a föltevés, hogy a kormány-párt különböző bizottsági és parlamenti taktikázással a mandátumok igazolását hosszabb időre akarja elodáztatni, politikai körök véleménye szerint alaptalan. A politikusok úgy vélik, hogy amikor a Radics-párt több évi absztinencia után végre rászánja magát arra, hogy bevonuljon a parlamentbe, nem akadhat a nemzeti egység alapján álló kormány, amely ezt kicsinyes taktikával megakadályozni próbálná.

A Radics-párt vasárnapi kommunikéjéhez — mint röviden már hétfő déli számunkban jelentettük — határozati javaslatot is csatoltak, a melyben a párt az Olaszországgal kötött egyezmény ellen foglalt élesen állást. Ez a tiltakozó határozat sok kommentárra ad okot rendkívül éles hangja miatt. A határozati javaslat ugyanis a Fiume átengedése miatt való tiltakozáson kívül megállapítja,

a Beograd és Róma között létrejött egyezménynek két olyan titkos klauzulája is van, amely egyenesen veszélyezteteli a Balkán, valamint Európa és a világ békéjét.

Az első titkos klauzula — Radicsék szerint — a következő:

Jugoszláviában mutatkozó belső zavargások esetén Olaszország segédesapatokat küld

vagy legalább is mindenestre jószándéku semlegességben marad a beogradi kormánnyal szemben.

Olaszország hozzájárul, hogy Jugoszlávia alkalmas időpontban megszállja Szalonikét

és a mögöttes területeket. Cserébe Jugoszlávia területi koncessziókat ad Olaszországnak Dalmáciában.

Még nagyobb feltűnést kelt az a mód, ahogyan a Radics-párt magyarázza a beogradi kormánynak a titkos klauzulákkal való célját. Az első pont — mondja a kommuniké — Macedónia ellen irányul, amellyel a beogradi kormány úgy jár el, mint ha azt egyedül Szerbia szerezte vol-

na meg fegyverrel és nem vet számot azzal, hogy Macedónia csak Anglia, Franciaország és Amerika együttes erőszaktevése által került a beogradi kormány uralma alá és hogy a békeszerződések a macedónoknak, mint nemzeti kisebbségnek jogait biztosítják.

A tiltakozó határozat végül kijelenti, hogy a horvát népképviselőt bizik abban, hogy a Népszövetség Németország és Oroszország belépése után a nemzetközi konfliktusok legfőbb szabályozója lesz és az a népek önrendelkezési joga szellemében — amelynek alapján áll ma Anglia, Amerika és Szovjetország — a horvát népről is elhárítja az igazságtalanságot és Európa feje felül azt a veszélyt, amellyel ez a kérdés fenyeget.

A tiltakozó határozatot a beogradi politikai pártok különbözőképpen kommentálják. A radikális párt sajtója szerint a Radics-pártnak ez a kiméletlen fellépése a nemzeti egységgel szemben lehetetlenné teszi a demokraták számára a velük való együttműködést. Maguk a demokraták azonban nincsenek ezen a véleményen. Szerintük a Radics-párt kénytelen volt ilyen határozatot hozni, hogy veszélyben forgó népszerűségét megmentse és dokumentálja tömegei előtt, hogy nem jelent elvöládást, ha a Radics-párti képviselők bevonulnak a parlamentbe. Ha a Radics-párt elmulasztotta volna ezt a taktikai lépést, akkor a Frank-párt könnyen elhíthetné a horvát tömegekkel, hogy a Radics-párt a Beogradba való bevonulással

nemcsak taktikáját, hanem elveit is megváltoztatta. Eppen ezért

a demokraták egyáltalán nem tartják szükségesnek, hogy a zagrebi határozat miatt megszakítsák a tárgyalásokat a Radics-párttal.

Ellenzéki körökben még mindig tartanak attól, hogy a radikális párt, akár az utolsó pillanatban is, meg fogja akadályozni, hogy az ellenzéki blokk kormányra kerüljön. Az Odjek, amely Davidovics Ljubához közel áll, azt írja, hogy

negyven radikális képviselő — élükön Jovanovics Ljubával, a parlament elnökével — hajlandó a horvát kérdés rendezésébe az alkotmányrevízió alapján is belemenni.

csakhogy a Radics-pártot eltántorítsák az ellenzéki blokkba való belépés tervétől.

Másik verzió szerint, amelyről szintén az Odjek számol be,

tizenhét képviselő kilép a demokratapártból és átmegy Pasicés táborába.

ebben az esetben a dzsemjet is tovább támogatná a kormányt.

Az utóbbi hírhez azt a megjegyzést fűzi a lap, hogy csupán jámbor, radikális párti óhajtsanak tekintni, mert új koalícióra Pasiccsal nem tizenhét, de hét demokrata képviselő sem hajlandó.

A Radics-pártnak a parlamentbe való bevonulásával előálló új helyzettel foglalkozott a hétfő esti minisztertanács is, amelyen Pasiccs elnökölte alatt elsősorban a belpolitikai helyzetet beszélték meg. Vuicsics belügyminiszter referált a Radics-párt vasárnapi határozatáról és a Radics-párti képviselőknek Beogradba való készülődéséről. Ennek alapján a minisztertanács megvitatta az új politikai helyzetet.

## Románia is kiábrándult a francia politikából

Anglia puhítja Romániát — A kisántant új utjai

— Bukaresti munkatársunk eredeti tudósítása —

Románia külpolitikai tájékozódásának újabb irányáról sokat írnak mostanában a külföldi lapok. A kombinációknak egész áradatát a francia kölesön visszautasította indította meg. Romániának égető szüksége van minden tontra és frankra, amelyet a külföld felajánl neki és hogy mégis visszautasította a Poincaré által megszavazott száz milliót, annak igen jelentős okai vannak. Megállapítható, hogy a román közvéleményben már nincs akkora visszhangja a francia barátságnak mind eddig. Amit a bukaresti lapok eddig csak suttogva mertek említeni, az most mind hangosabban lesz: Románia kiábrándult a francia barátságból. Románia — írják a lapok — csalódott a franciákban, akik a háború alatt úgy megfizették fegyverbarátságukat a románokkal, mint a németek a magyarokkal. A franciák óriási mennyiségű használhatatlan fegyverkontingenst szórtak a háború alatt a román hadseregére és felbecsülhetetlen az az aranyérték, amit Franciaország kipréselt Romániától — barátsága fejében.

Izgalmas jelenet a francia külügyminisztériumban

A lappangó elkeseredés Franciaország irányában azóta kapott röre, amióta Csehszlovákia Franciaországgal Románia és Jugoszlávia előzetes megkérdezése nélkül barátságos külön egyezményre lépett. Beavatottak azt írják, hogy Antonescu romániai meghatalmazott miniszter valóságos dühöngött Párisban a külügyminisztérium helyiségében és ott, francia illetékes helyen kijelentette, hogy mit akar Franciaország?! Vissza akarja adni Romániának teljes akciósabadságát?!

Olaszország felé

Am hivatalosan a francia-román barátság áll és a kisántant konferenciákon,

svábokkal paktumot kötöttek és hogy az Averescu-rezim lényeges enyhítéseket ígér a kisebbségi politika merevségében.

A kisántant fikciója

Averescu mielőtt átvénné a kormányt, külpolitikai sikerekre pályázik. Ezt célozza az olaszországi út. Ha Románia olyan szerződést fog kötni Olaszországgal, mint Csehszlovákia Franciaországgal, akkor számolni kell, hogy a kisántant politikája teljesen megváltozik és mint a nagyántant politikája, nem lesz egyéb, mint fikció.

Ha a jelek nem csalnak, akkor Macdonald és Poincaré minden ölekezése ellenére is, Európa két érdekszférába tömörül. Az egyik érdekszférába a francia: ebbe tartoznak Csehszlovákia, Ausztria, Jugoszlávia és Magyarország. Az angol érdekszférába tartoznának: Románia, Oroszország, Olaszország és esetleg Németország. A román-angol vonatkozások igen erősek, aminek bizonyossága az, hogy a román királyi pár a legközelebbi hetekben az olaszországi út befejezése után Londonba is el akar látogatni és már is jelek vannak arra, hogy Londonnak nagy tervei vannak Romániával. Így Bukarestben az az értesülés, hogy Anglia felajánlotta Romániának azt a kölcsönt, amit Románia Franciaországgal szemben visszautasított.

Anglia előtérben

Olasz és angol befolyásnak tudható be, hogy Románia végre megkezdte a szövettel az egyezkedést. Romániának szerfelett nehéz Oroszországgal tárgyalni, mert Oroszország nem akar lemondani Beszarábiáról és még csak azt sem akarja megengedni, hogy Inkuletz beszarabiai miniszter tárgyaljon, mert az az álláspontja, hogy Oroszország nem tárgyalhat beszarabial, az az orosz alattvalóval. Mégis Romániának igen nyomós okai vannak, hogy megegyezzen a szövettel. Először is gazdasági okai. Az Oroszország számára megnyíló európai piacon erős konkurenciája lesz a román fő exportcikknek, az orosz búzáknak. Romániának ipara szükségessé teszi továbbá, hogy Oroszország felé találjon elhelyezkedést, mert máris jelentkeznek a többi államok, így Csehszlovákia, hogy Oroszország szállítója legyen. De fontos politikailag is a megegyezés, mert elképzelhetetlen, hogy Lengyelország, Olaszország és az Anglia érdekszférájába tartozó államok Oroszországgal a legbarátságosabb viszonyt létesítsék, míg Romániának állandó rettegésben kelljen élnie szomszédja agresszív magatartása miatt.

Mindebből kitűnik, hogy a kisántant politikájában igen lényeges változások vannak küszöbön, amelyek Romániának Jugoszláviához, valamint Csehszlovákiához való viszonyát is erősen szabályozzák

## A noviszadi radikális-párt belső válsága

A párttagok elégedetlenek a vezetőséggel

Noviszadról jelentik: A noviszadi radikális pártban az utóbbi hetekben mind nagyobb ellentétek mutatkoznak a párt egyes frakciói között. Különösen a fiatalabb párttagok elégedetlenek a mostani vezetőséggel és azt kívánják, hogy ez akcióképesebb új vezetőségek adják át a helyét. Az ellentétek legújabbán a noviszadi törvényszéki elnöki állás betöltésének kérdése miatt élesedtek ki. A radikális párt ugyanis legutóbb tartott ülésén ez állás betöltésénél Matics Raffo noviszadi táblai bíró támogatását határozta el. Az ülésen részt vett Gyorgyevics Mita noviszadi radikális képviselő is, azonban ennek ellenére úgy Gyorgyevics, mint Stancics Jankó és Katic Mita radikális képviselők Stefanovics Vaszolkó staribecseji vezető járásbíró kinevezését ajánlották a kormánynak. Ez nagy elégedetlenséget keltett a noviszadi radikálisok egy részénél, különösen a fiatalabb párttagok körében, akik



már régebben kifogásolják azt is, hogy a párt a vajdasági kérdésekben semmi eredményt sem tud elérni a kormánytól.

Az elégedetlenkedő párttagok arra számítanak, hogy rövidesen választásokra kerül a sor és a mostani vezetőség miatt a választásoknál kudarc érheti a radikálpártot. Ezért a régi vezetőséget, Hadzsi Kosztót és Klicin Mitót szeretnék újból a párt élére állítani. Mivel azonban ezek már régebben kiléptek a pártból és Protics pártjához csatlakoztak, akció indult meg, hogy a disszidenseket a radikálpártba való visszatérésre rábírák.

## Ingyenkenyér

Ötszáz szegénykapott az álarcosbál jövedelméből

Félezer beteg, nyomorult öreg ember és sápadt, vézna kis gyerek állt a hóolvadásos téli uccán fantasztikus rongyokba bugyolálva és várta a kenyéret. A friss, meleg, fehér cipót, mindenki munkájának, fáradságának és tülekedésének végső fizetségét. A szubotocai színház bejárója előtt, ahol valamikor vig szórakozásra vagyó uridámák és feketébe öltözött urak tolongtak, hétfőn délután fáradt, szomorú nyomorgó emberek jelentek meg, a nekik legdrágább szórakozásért és mindannyiunk legfőbb javáért, a kenyérért.

Benn a színházi feljárónál Róna Árpád osztotta ötszáz szegénynek az álarcos-bál jövedelmét, ötszáz két kilós, mosolygó friss fehér cipót és akik kevesen ott voltak, megdöbbenve eszméltek rá: mennyi a szegény éhez ebben a dúslakodó, gazdag városban. Fájóslábu öreg anyókák és reszkető vén emberek jöttek órányi járásról egy falat kenyérért, amit egy mámoros, kacagós bái őjszakán adtak össze gondtalan mulatozók.

Előbb azok kaptak ingyenkenyérret, akiknek utalványuk volt. Reszketős kezekkel nyújtották át a szelvényeket és mohón, éhesen vették át a friss fehér kenyéret, amit úgy vittek el, mint rég vágyott, elérhetetlennek hitt zsákmányt. És az éhesek mint kiváltságosakra, úgy tekintettek a még náluk is szegényebbre, akiknek vackán több gyerek sir a kenyérért és akik két cipót kaptak.

Öreg vak embert támogatott egy rongyos asszony. A világtalan helyett az asszony akarta átvenni a kenyéret, de a vak féltékenyen kapkodott a kenyér után, amíg meg nem tapogatta és magához nem ölelte. . . Aztán sok pöttömnyi kisgyerek, akik boldogan futottak a fehér kenyérrel haza, nyolc testvérehez akárhány, hogy egy napra legalább a falat kenyere legyen biztosítva sok kis apátlanok. . . Meg egy egész testében reszkető hadi-rokkant, aki a véres fürgeteg átkos örökségeképpen hozta haza a koldusbotot. . .

Ötszáz nyomorult éhező vonult el ezen a márciusi délutánon a színház feljárójánál és mindegyiknek az élete egy külön tragédia. A legmegindítóbb talán az a ráncosképi, rongyokba burkolt öreg néni volt, aki meghatottan ölelte magához a szép fehér kenyéret és megcsókolta. Ahítatos csókot lehelt az Ur megszentelt testére. Ez a csók avatja igazi ünneppé az ingyenkenyérkiosztást. . .

Amikor már minden szelvényre kiadták a kenyéret, még vagy ötven cipót kiosztottak azoknak is, akik utalvány nélkül szorongtak az ajtó előtt. Sok százan voltak. Künn az uccán fotográfusok dolgoztak, a lencsékbe azonban az a jelenet fotográfálódott legmélyebben, amikor az utolsó cipót adták ki az ajtón, künn a fagyoskodó, kenyérre váró tömegből száz kar nyúlt mohón, éhesen az utolsó falat kenyér után.

(H. I.)

## A Brousse cég feljelentője maga követte el a vámcsalást

A feljelentő megszökött és levélben beismerte a büncselekményt

A M. de Brousse szállítmányozó cég három tisztviselője ellen folyó bűnyűgyben hétfőn váratlan fordulat következett be. A céget — mint már megírtuk — egyik elbocsátott hivatalnok, Milkó Endre 23 éves szubotocai fiatalember jelentette fel azzal a váddal, hogy cég egy küldeményénél vámcsalást követett el. A feljelentést megelőzően Milkó tízezer dinárt zsarolt ki a Brousse cégtől, majd a pénz felvétele után a vámhivatalnál azt a vádat emelte, hogy a cég egy budapesti, három csomagból álló küldeményéből az árut Szubotocán kicserélték, új fehérenemű helyett használt ruhaneműket tettek a csomagba, hogy ilyen módon kevesebb vámot kelljen fizetni. A nyomozás a feljelentés folyamán meg is indult, a rendőrség a csomagokat megvizsgálta s azokban valóban a Brousse cég egyik tisztviselőjének ruháit és az irodában használt könyveit találták meg.

Emiatt a M. de Brousse cég három tisztviselőjét szerdán letartóztatták és szombaton az ügyészségre szállították.

A szubotocai törvényszék vádtanácsa hétfőn délelőtt úgy határozott, hogy a letartóztatottakat fejenként tízezer dinár óvadék ellenében szabadlábra helyezi, ami ellen azonban az ügyészség a Táblához felebbezett és így a három tisztviselő egyelőre még vizsgálati fogóságban van.

Hétfőn azonban fordulat állt be ebben az ügyben. Milkó Endre, a feljelentő, vasárnap Magyarországra utazott, azonban távozása előtt levelet intézett a Brousse cég ügyvédjéhez, amelyben beismerte, hogy a kérdéses csomagokat ő hozta el a vámhivatalból, azok tartalmát kivette és kollégájának ruháit ö tette a csomagokba.

Az a föltevés, hogy Milkó azért követte el tettét, mert azt remélte, hogy a céget vámcsalás miatt magas pénzbüntetésre ítélik és ő fogja megkapni a följelentőnek a büntetés összegéből járó jutalmat. Klein Mátyás dr. a levelet hétfőn betérjesztette a törvényszékhez, hogy azzal a cég és tisztviselői ellen fölmerült vádat tisztázza.

## Nyilvánosságra hozták

### Macdonald és Poincaré levélváltását

A kisántant a béke egyetlen garanciája

Párisból jelentik: A külügyminisztérium vasárnap este közzétette Macdonald angol miniszterelnöknek és Poincaré francia miniszterelnöknek az európai problémák megoldására vonatkozó levélváltását.

#### Macdonald levele

A brit miniszterelnök Poincaréhoz február 21-ikén intézett levelében kifejté, hogy egy szélesebb, kölcsönös antant utának egyengetése a célja. Ismerteti az angol közvéleménynek a kormányra ebben a kérdésben gyakorolt nyomását.

— Angliában — írja — általánosan elterjedt az az érzés, hogy Franciaország a versaillesi békeszerződés rendelkezéseivel ellentétben olyan helyzetet iparkodik teremteni, amelyben megszerezze a maga számára azt, amit a béketárgyalások során nem sikerült elérnie. Azok a honfitársaim, akiknek ez a benyomásuk, azt tartják, hogy ez a politika természetesen olyan bizonytalan és veszedelmes állapotot fog előidézni, amely nem békeállapotot, hanem háborús állapotot

és hogy ez a helyzet a végén meg fogja semmisíteni mindazokat a biztonságokat és garanciákat, amelyeket Franciaország átmenetileg elért. A mi országunk fekvése biztonságunkat szárazon és vizen megoltalmazza fenyegető veszedelmektől, de nem így gazdasági életünket, amely nagy veszedelemben van nem csupán azért, mert Németország képtelen bizonyos jóváteteleket fizetni, hanem főleg azért, mert az európai államok alapjaikban is tartósan megrendültek gazdasági téren és főleg annál a bizonytalan helyzetnél fogva, amely Németország és Franciaország között uralkodik és a gazdasági káosz következtében, amely a német birodalomban előállt és a német pénz egyre nagyobb leromlásában világosan kifejezésre jutott, végül a bizonytalanság miatt, amely Franciaország között és köztünk lábrakapott. Az angol nép

nagy nyugtalansággal nézi a nagy katonai létszámokat Franciaországban.

de nyugtalanodik amiatt a pénzügyi támogatás miatt is, amelyben az ön kormánya Közép-Európa új

államait részesíti, hogy katonailag megszervezhessenek. Az angol nép azt kérdezi önmagától, miképpen lehetséges az, hogy a francia kormány ilyen óriási pénzügyi segítséget nyújthat, mikor az angol adófizetőknek 30 millió font sterlinget kell előteremteniök a kölcsön kamataira? Kell, hogy a jövő évtizedekben az emberiség megegyezésre jusson az általános leszerelésre és a nemzetközi döntő bíróságok szerepére nézve. Időközben pedig az legyen a feladatunk, hogy helyreállítsuk és megalapozzuk ismét a kölcsönös bizalmat. Ezt a feladatot azonban csak akkor teljesíthetjük, ha mélyre nézünk a kölcsönös gyanakvásnak, hogy így ki is irtassuk, ha véget vetünk a nemzetközi bizonytalanságnak, amely ezidőszert elhatalmasodott. Erre a politikára csak akkor lehet áttérni, ha Anglia és Franciaország megegyezett. Nem állhatunk oda az Egyesült Államok elé, mint két veszedő adós. Ezen az alapon szeretnék önnel mindezekről a problémákról tárgyalni. Ha sikerül az irányelvek tekintetében megállapodnunk, amelyek bennünket vezetnek, akkor nem kételkedem benne, hogy több más mellékes problémát is könnyű szerrel megoldhatunk, amelyek most közöttünk egyenlenségre adnak okot. Ha azonban a részletkérdések tömkelegében összegabalyodunk, amelyek a mostani helyzetet előidéztek, az olyan problémák között, mint a Ruhr-, a Rajna-tartomány és a Pfalz kérdése, akkor igazi céljaink ismét elhomályosulnak és visszaesünk a civódások, a nézeteltérések utvesztőjébe olyan pontok miatt, amelyek fontosak ugyan, de semmiesetre sem döntők.

#### Poincaré válasza

Poincaré miniszterelnök február 25-én a következő levélben válaszolt:

— Teljesen egyetérték önnel ugy a kérdésekre nézve, amelyeket felsorolt, mint a metódusokra nézve, amelyek szem előtt tart és kész vagyok önnel együtt hozzájárítani a függőben lévő nagy problémák megvitatásához és hogy

ezt olyan egyszerűen szelvényben fogom tenni, mint amint önt is előlti. Kölcsönös jóakarattal nem lesz ne-

héz elosztatunk a sajnálatra méltó félreértéseket. Kettőnk országainak érdekei és követeléseit távolról sem kiegyenlíthetetlenek, sőt ellenkezőleg megegyeznek. Azon a napon, amelyen Franciaország a maga romjainak eltakarításáért jóváteleteket kap és megvédtnek látja magát támadások ellen, az egész kontinens föl fog lélegezhetni, mert visszanyeri a maga nyugalmát. Az ön honfitársai közül azok, akik azt hitték, hogy Franciaország tönkre akarta tenni politikai és gazdasági tekintetben Németországot vagy csak gondolt ilyesmire, tévedtek.

Franciaország hitelezője Németországnak, tehát nem lesz bolond Németországot, az adóst elpusztítani.

Azt azonban nem engedheti meg, hogy annyira összeszedje magát, hogy ismét hegemoniára törhessen, másfelől Franciaországnak sincs olyan hátsó gondolata, hogy a kontinensen magához ragadja a hegemoniát. Nincs olyan józan francia ember, aki bárcsak álmában is gondolt volna arra, hogy egy talpalatnyi német területet elvegyen vagy egyetlen német embert franciává gyurjon át.

Szükségesnek tartottam, hogy a Rajna balpartjának megszállását kiterjesszük a békszerződés teljes végrehajtásáig. Azt tartottam, hogy ez a legbiztosabb eszköz, amellyel fizetésre lehet kényszeríteni Németországot. A hibák között, amelyeket Anglia közvéleménye velünk szemben elkövet, van egy, amely számunkra érthetetlen s amely a legnagyobb sajnálkozást kelti fel nálunk, az a vád, hogy állítólag katonailag készülődünk. Tényleg vannak külföldön, akik azt hiszik, hogy Franciaország testvérháborúra gondol azok ellen, akik segítették őt megvédeni, holott a mi szárazföldi és légi védelmi intézkedéseink kizárólag arra irányulnak, hogy magunkat a német megtorlási vágy ellen megoltalmazzuk. Sem szárazföldi hadseregünk, sem légiflottánk legparányibb jelét sem adja annak, hogy bizalmatlanok vagyunk Anglia irányában.

#### A kisántant hivatása

A mi politikánk a kisántant államaival szemben mindig békés volt. Nem látom be, hogy ez miért sérülhetné Angliát, hiszen mi négy év óta nem szüntünk meg hangoztatni, hogy mi ezt a barátságos érzésben egyesült államcsoporthoz és csatlakozást ehhez az államszövetséghez a béke egyetlen garanciájának tekintjük.

Amennyiben Közép-Európa szövetséges államai nem látták szilkségesnek, hogy új segédforrásokat nyissanak a saját védelmükre mi sem tettünk semmit, amivel magunkat szegényítettük volna és nem adtuk jelét annak, hogy nem akarjuk a magunk adósságait fizetni.

#### A Ruhr-kérdés

A Ruhr-területet azért szállottuk meg, hogy Németországot fizetésre kényszerítsük és megtörjük a német iparmágnások ellendülését. Ez a nyomás abban a pillanatban meg fog szünni, amikor Németország kifizetett bennünket, másrészt a Rajna-tartomány megszállása akkor fog véget érni, ha Németország teljes egészében megfelel a békeszerződésekben vállalt kötelezettségeinek és Franciaország területe biztosítva lesz.

A jóvátételi bizottság szakértői valószínűleg igen rövid idő alatt elő fogják terjeszteni jelentéseiket, aminek megtörténte után, remélem, hamarosan teljes rendezést érhetünk el, hogy Németország megfeleljen kötelezettségeinek. A civilizációnak tartozunk vele, hogy összetartsunk s mivel mind a két kormány át van hatva ennek a kötelezettségnek tudatától, lehetetlen, hogy meg ne egyezhessünk



## CIRKUSZ

\*\*\*

## Amerika felfedezése

(Oknyomozó történelem)

1492 október 12-én egy szerény ifjú szállott partra Amerikában. A bennszülöttek nagy szeretettel fogadták. Vezérik a nagy Gyiklesó tartotta az üdvözlő beszédet, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Üdv neked idegen, aki felfedeztél bennünket. Nevedet sose fogjuk elfeledni. Hogy is hívunk csak?

— Kolombusz Kristóf — szólott szerényen az idegen.

— Bravó — szólta a törzsfőnök — rólad fogjuk elnevezni a permetező gépet. Honnan jössz?

— Spanyolországból. A törzsfőnök szuró tekintettel kérdezte:

— Hogy áll ott a dollár?

Kolumbusz, aki egyébként társ volt a Vespucci Amerige és Oristof Colon tőzsedbizományos cégnél egy kicsit meghökken erre a kérdésre. Félt, hogy elárulja magát, mert hiszen azért jött, hogy olcsó kurzusokon összevásárolja a dollárt. Ezért óvatosan felelt:

— Igen hullámzik az árfolyama...

— Nem tudsz kurzust? — kérdezte egy cifratollas törzsfő, akit Solyomszemnek tőzsedei viharoknál pedig Zabszemnek tiszteltek.

Kolumbusz nagyot nevelt.

— Gondolom 30 pezo...

Nagy derűtlenség támadt erre az indiánok között. Solyomszem hangosan nevetett.

— Hát honnan jössz te jó idegen, hogy ilyen link kurzusokat mondasz nekünk?

Kolumbusz ötölt-hatolt:

— Kérlek szépen vezér — így szólta — mikor én felszedtem a horgonyt, annyin állt a dollár. Bocsáss meg vezér...

Solyom — illetve Zabszem kedélyesen mondta:

— Ne szólíts engem vezérnek. Szólíts te csak egyszerűen vezérigazgatónak. Ami pedig a dollár kurzusát illeti, itt van a legújabb »Börsen Courir« — magad is elolvashatod, Spanyolországban már hetven pezó a dollár...

Kolumbusz nagyot nézett. Ő ugy tudta, hogy ötven pezó, azért mondott harmincat. Azóta úgy felment volna a dollár? S az a Vespucci remélhetőleg lefedezte magát.

— Mutasd azt a lapot — szólta Zabszemnek, aki láthatólag tőzsedei vezére volt az indiánusoknak.

— Parancsolj, nézd meg magad a hivatalos kurzusokat.

Kolumbusz megnézte. A lapban valóban ez állott: dollár: 68—71 pezó. Üzlet nélkül nem megyek haza, gondolta.

— Veszek hatvanötért! — kiáltotta.

— Adok hetvenért! — szólta a vezérigazgató.

Végül 68%-ben megállapodtak. Kolumbusz még egyszer megnézte a dátumot a lapon. Stimmelt. 1492 október 12. Megkötötte tehát az alkut. Vásárolt százezer dollárt a 68%.

— Otthon eladom 71-ért — keresek rajta 2½ pontot. Szépen verdinölünk rajta, ahogy spanyolul mondják.

Ismét fel akarta szedni a horgonyokat, de Zabszem még elébe állt.

— Hohó, idegen! Nem úgy van az!

Hát az áldomás? Mi bankettet adunk a tiszteletedre a helybeli tőzsedklubban.

A bankett ünnepélyes keretek között folyt le. Nyulgerinc tőzsedetancsós köszöntötte a magas vendéget, majd ünnepélyes áldozás volt Kont-Re-Min főisten tiszteletére. Hajnalban Kolumbusz hajóra szállt és visszautazott Spanyolországba.

— Dollárt vettem Vespucci — újságot a társának.

— Milyen árfolyamon?

— 68%.

— Megörültél? Hísz 50 a dollár!

— Leestél?

— Dehogyan esett! Hetek óta 48—50.

Te szerencsétlen.

Kolumbusz kivette a zsebéből a Börsen Courirt.

— Ez hamis kurzus! — ordított Vespucci Amerika.

A nagy zajra bejött Ant. Zeni a saldakontista, aki maga is próbálkozott egykor elérni Amerika partjait. A kezébe vette az újságot és nevetve mondta:

— Ilyen régi Trükknek bedőlél? Hiszen tavaly engem már a partokon beakartak csapni a bennszülöttek ilyen hamis tőzsed lappal, amit maguk nyomnak....

Kolumbusz szomorúan nézett magára, de a baj megtörtént. A magasan vásárolt dollárokat nem tudta eladni. Izolvens lett és becsukták. Végre Izabella királyné 1500 december 11-én letette érte a kauciót, mire nagynehezen újra kiszabadult.

Stella

## Vádirat

huszonnyolc emigráns újságíró ellen  
Májusban tartják meg a fő tárgyalást

Budapestről jelentik: Dr. Miskolczy Agoston ügyész mintegy esztendője utasítást kapott, hogy tanulmányozza át a bécsi magyar emigráns-sajtót és azok ellen a hírlapírók ellen, akik a jelenlegi magyarországi irányzat ellen cikkeikben állást foglaltak, indítsa meg az eljárást. A referens ügyész e meghagyáshoz képest hosszú idő óta dolgozik e monstre ügyön és nemrégiben vádiratot készített jóformán minden, a sajtó terén működő emigráns ellen. Valamennyit az 1821. évi III. t.-c. 7. §-ába ütköző bűncselekménnyel vádolja. A vádlottak a következők: *Garami Ernő, Buchinger Manó, báró Hatvany Lajos, Jászi Oszkár, Hock János, Lovász Márton, Linder Béla, Szende Pál, Kunfi Zsigmond, Böhm Vilmos, Garbai Sándor, Rónai Zoltán, Göndör Ferenc, Fényes Samu, Schwartz Richárd, Magyar Lajos, Biró Mihály festőművész, Rédei József, Székely János, Gábor Andor, Róbert Oszkár, Halmi József, Hajnal Jenő, Frank László, Barta Lajos, Winkler Mayer dr. (?), Major József és Herczeg István.*

E 28 vádlott ügyében 25 vádiratot szerkesztett az ügyészség és azoknak a nagy részére már mind tárgyalás kifizése végett a Sesztáktanács elé kerül.

Az emigránsok közül többen tudomást szereztek az ellenük megindult bűnvádi eljárásról, megtudták azt is, hogy az ügyészség már vádiratot is készített ellenük. Ezek közül néhányan védőügyvédek biztak meg, akik a vádiratnak a kikészítését szorgalmazzák.

## Buza a hóban és egyéb történetek

Fő árgyalás a szubotikai törvényszéken

Hétfőn több kisebb lopási bűnyben ítélkezett a szubotikai törvényszéken Pavlovics István törvényszéki elnök büntetőtanácsa.

Buza a hóban

Ricze Illés földmunkás állt a bíróság előtt, lopással vádolva.

Az általános kérdések során elmondja, hogy 21 éves, Kanizsa-Monostoron született.

— Mi a foglalkozása?

— Paraszt.

Azzal van vádolva, hogy gazdájától, Kadvány Pétertől egy zsák búzát lopott.

A lopást beismeri és elmondja, hogy Szilveszter éjjelén gazdája, a házinéppel együtt távol volt a tanyáról, nem tartózkodott senki a házban. Szeretett volna ő is egy kis szilveszteri mulatságot rendezni, de nem volt pénze. Elhatározta tehát, hogy egy kis pénzt fog szerezni. Ehhez pedig a következő módot találta »legalkalmasabbnak«. Fölment a padlásra, teleszedett egy ötven kilós zsákot búzával s a búzát elvitte a »zsáldóhoz«, Schör Mórhoz, akinek eladásra kínálta. Itt aztán meghusult a terv, mert Schör, gondolván, hogy Ri-

cze lopás után jutott a búzához, nem vette meg. Erre Ricze elvitte a búzát a kanizsai régi fűrészgyár elhagyott telepére és ott elrejtette a hóban. A hóban elraktározott búzát jó helyen tudta számított rá, hogy alkalmas módon tudhat rajta. Azonban Schör megmondta Kadványinak, hogy a cseléde búzát kínál neki eladásra. A gazda kérdőre vonta cselédjét, aki beismerte a búzalopást és megmondta, hogy a zsák buza a fűrészgyár telepén van elrejtve a hóban, ahol meg is találták.

A bíróság a vádlottat, a tulnyomó enyhítő körülmények figyelembevételével, két havi fogházra ítélte.

Az olcsó malacok

Pozsgai Sándor lopással és Lehr Gottfried orgazdasággal vádolva állottak a bíróság előtt.

Pozsgai beismeri a vádat.

Múlt év november 25-én Molon, a mezőn legelészték Magó Pál malacai, nyolc darab. Ezeket elhajtotta s behajtotta az Omer Jenő szálásán egy ismerős cseléd óljába.

Eppen azon a napon, szerdán volt Adán a »völgyi piac«. Arra eljött Lehr Gottfried, feketicsi sertéskereskedő, akinek a malacokat 11.000 koronáért eladta. Lehr kocsi rákta a kövér malacokat és hazavitte Feketicse. Az olcsó malacok azonban nem sokáig maradtak nála, mert még a lopás napján megtudta a malacok gazdája Magó Pál, hogy hol vannak az elhajtott malacok és csendőrökkel visszahozatta azokat.

Lehr Gottfriedet hallgatták ki ezután, aki azt mondja, hogy nem tudta, hogy lopott malacot vett.

A bíróság Pozsgai Sándort lopásért négy havi fogházra ítélte, két havi vizsgálati fogság leszámításával, Lehr Gottfriedet tulajdon elleni kihágásért 400 dinár fő- és 100 dinár mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

## HIREK

## NEKROLÓG LUJZÁRÓL

Kevesebb van megint egy riport-témával, meghalt — mint a déli lapban olvasom — a belga Lujza, a sokat emlegetett Kóburg hercegnő, utánament hűségesen Mattasich Gézának. Együtt a halálba. Nem egészen együtt, mert Géza a földi létből pár hónappal előbb költözött el nála, de ez nem jelent semmit. Ők ketten már az életükben is így szokták: Géza mindig hamarabb mondott búcsút a szállodáknak, ahol együtt laktak, vitte a koffereket, mentette a hercegnő toalettijét, és Lujza maradt ott a kifizetlen hotelszámlával, amíg csak rokonságának valamelyik tagja meg nem szánta és ki nem váltotta. Aztán a másik városban megint találkoztak. Mérget lehetett venni rá, hogy a halálukkal is így lesz, Mattasich előre utazik és Lujza, miután rendezik adósságait, siet utána. Mert ez a különös pár nem vált el soha végleg. Hiába dugták a hercegnőt elmeorvosintézetbe, hiába csukatták máskor börtönbe a grófi címétől megfosztott főhadnagyot, ők kiszabadították és megszöktették egymást, annál jobban összetapadtak, nem törődtek semmivel és senkivel, nyitva hagyták az ablakokat és egész Európa szemeláttára csókolóztak.

Visontai dr. Az ugynevezett örökbecsű riporttémák között ez a név jelentette Kóburg Lujzát. Az ember elment Visontai Soma ügyvédi irodájába és megkérdezte, mi a legújabb fordulat a nagy pörben? A kövér Visontai a legkeserveesebb uborkaszegzen idején is tudott egy cikkre való anyagot szállítani, mindig előrántott valahonnan egy headványt, keresztet, fölébezzést, amit kis jóakarattal szenzációsnak is lehetett nevezni és mindig tudott valami érdekes pletykát külföldön csavargó klienseiről.

Irtam már husz riportot róla, amíg először láttam szemtől-szembe Lujza hercegnőt. Most egy éve kiznyult a schönbrunni Parte-hotel. Szép tavaszi éjszaka a szembenlevő kávéház terraszáról néztem az otást, jelentéktelen kis tűz volt, a szálloda vendégei és a legnagyobb flegmával gyönyörködtek benne az uccáról. Egyszerre sikoltozva és leirhatatlan izgalommal kirohan a szálló kapuján alszoknyában és ingben egy fehérhaju öregasszony, háta mögött Mattasich kifogástalanul felöltözve, kalapban és überciherben, karján egy asztalterítővel. A terítőt az öreg szerelmes végtelen gyöngédséggel borította rá a hercegnőre, beültek egy taxiba és át-autóztak a husz lépésnyire lévő szomszéd hotelbe. Így derült ki, hogy Bécsben élnek. A fondiner elmondta róluk, hogy nyomorognak, hideget szoktak vacsorázni főtt a szobájukban és számlát emberemlékezést óta nem fizettek. A személyzet mindamélt nem panaszkodott rájuk, mert borraváló tekintetében Mattasich mindig gavallérosan viselkedett.

A bécsi újságírók elől Németországba menekült Lujza és lovagja, onnan érkezett később az a hír, hogy a családnak sikerült kettőjüket mégis elválasztani. Nagy apanaszt adtak a hercegnőnek, aki megígérte ennek fejében, hogy lemond szerelméről és nem találkozik többé Mattasich-csal. Harminc év után nem lehet rossz néven venni a legforróbb szívtől se, ha kihül, és egészen nyilvánvaló volt, hogy kikényszerítették a két öreg szerelmesből ezt az elhatározást, de azért mégis megörültem neki, amikor kiderült, hogy Lujza ezt az ígérését sem tartotta be. Visszaszökött Mattasichhoz, ő fogta le a szemét, amikor Párisban meghalt és a Kóburg-család hiába fenyegetőzött: nem törődött vele, hogy megint ki fogják tagadni...

Most már kitagadhatják.

(d. t.)

— Az új szubotikai helyettes rendőrfőkapitány nem foglalja el állását. Noviszadról jelentik: *Gnjatic Radmillo* noviszadi helyettes rendőrfőkapitányt — mint megirtuk — a belügyminiszter ugyanolyan minőségben Szubotica helyezte át. Gnyatic rendőrfőkapitány azonban nem foglalja el új állását, mert a kormánytól ígéretet kapott, hogy a bécsi jugoszláv követséghez nevezik ki és ez a kinevezés a napokban már meg is történik.

— A Vidovdan újabb támadása Noviszad város tanácsa ellen. Noviszadról jelentik: A *Vidovdan* legutóbbi számában újabb támadást intézett Noviszad város tanácsa ellen. A lap több tanácsi akta fenyképét is közli és ezáltal igyekszik bizonyítani a támadó cikkben foglaltak valóságát. A városi tanács vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy a *Vidovdan* szerkesztősege hogyan jutott az aktákhoz.

— Szabadságon a szubotikai rendőrfőkapitány helyettes. *Miladinovic Slobodan* helyettes rendőrfőkapitány, a bűnyügyi osztály vezetője, kedden hat heti szabadságra távozott. Távolléte alatt a bűnyügyi osztályt *Muzics András* kerületi rendőrkapitány fogja vezetni.

— Ötszáz hold szental föl viz alatt. Szentáról jelentik: Szentá környékén ötszáz hold tiszamenti szántó földal vi z alatt. A földk igazdák tulajdona, akiket súlyos kár ér azáltal, hogy a víz kimossa a tavaszi vetést. A gazdálkodók most elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek Beogradba, ahol kérelmezni fogják, hogy az ármentesítő társulatok a öjvöben hatékonyabban védjék meg a földeket az áradástól.



— A szentai városi tisztviselők fizetésemelése. Szentáról jelentik: Senta város legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy a városi tisztviselők fizetését ötven százalékkal felemelik. A tanács most azzal a tervvel foglalkozik, hogy a felemelt fizetést csak május elsejéig folyósítja. A tisztviselők tiltakoznak erre len és beadványban fogják kérelmezni, hogy a felemelt fizetést sürgősen utalják ki.

— Szervezkedik a magyar nemesség. Budapestről jelentik: Pestvármegye székházában vasárnap összegyűltek a magyar történelmi nemességhez tartozó családok sarjai: grófok, bárók, vidéki földbirtokosok, mintegy kétszázan, azzal a céllal, hogy megalakítsák a Magyar Történelmi Nemesség Testületét. A megnyitó beszédet Széchenyi Emil gróf tartotta, aki hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a magyar nemesség megmozdítson és erősen nemzeti, antibolsevista alapon tömörüljön. Simontits Elemér felszólalásában hangsúlyozta, hogy a nemességnek ott kell folytatni, ahol 1848-ban elhagyta. Erdemleges határozatot a gyűlésen nem hoztak.

### Csökkennek az árak

— Mondta a pénzügyminiszter —

Jó Sztojád novics  
Derek miniszterem,  
Kiváló huro od  
Miltánylom s tisztelem

Miltánylom s tisztelem  
E vicced leneked,  
Hogy minket ujabbán  
O.csőség fengetet.

Olcsóság fengetet,  
Mivel dinárt juvitsz.  
Mi lett olcsó vajjon?  
Egyedül ez a vice.

dó.

— A vajdasági kisbirtokosok nagygyűlése Noviszadon. Noviszadról jelentik: A vajdasági kisbirtokosok vasárnap Noviszadon nagygyűlést tartottak, amelyen az új agrárreform-törvényjavaslattal foglalkoztak. A gyűlésen résztvett Szankovics Szvetisláv, az agrárminisztérium titkára is, aki nagy beszédben ismertette az új agrárreform-javaslatot. Kijelentette, hogy az új agrárreform-törvény megvédi a kisbirtokosok érdekeit. A gyűlésen elhatározták, hogy bizottságot küldenek ki néhány módosítás megszövegezésére és küldöttségileg fogják kérni a kormánytól, hogy a módosításokat terjessze a parlament elé.

— Megvásárolták a noviszadi Szloboda-szállót. Noviszadról jelentik: Noviszad város egyik legnagyobb szállója, a Szloboda gazdát cserélt. A szállót a szombori Szloboda szálló részvénytársaság vásárolta meg három millió dinárért.

Ami Önnek kell, az — Elsafluid! Ez az igazi háziszor, mely megszünteti fájdalmait! Próbaküldemény 27 dinár. Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica-Donja, Centrál 185. sz. (Hrvatska).

— Sikkesztő kereskedelmiügynök. Noviszadról jelentik: Bachinger és Szedlacsek noviszadi cég feljelen-tette Vladimirovics Velimir nevű ügynökét, hogy az a cég üzletfeleitől körülbelül tízezer dinárt felvett, de a pénzzel nem számolt el. Vladimirovicsot a rendőrség letartóztatta.

— A noviszadi munkások hatvan százaléka munkanélküli. Noviszadról jelentik: Noviszad város egyik régebbi közgyűlésén Tatics Pavle bizottsági tag indítványozta, hogy a közgyűlés szavazzon meg százöze-zenezer dinárt a noviszadi munkanélküliek segélyezésére. A közgyűlés az indítványt elfogadta és bizottságot küldött ki a munkanélküliek összeírására. A bizottság most készült el munkájával és kimutatása szerint a noviszadi munkások hatvan százaléka munkanélküli. A legközelebbi közgyűlésen ismét foglalkozni fognak a segélyezés kérdésével és valószínűleg a kormánytól is támogatást kérnek, mert az indítványozott százötvenezer dinár nem elég erre a célra, nagyobb összeget pedig nem tud adni a város.

— Halálozás. Özv. Vass Ádámné f. hó 3-án 68 éves korában meghalt. Temetése szerdán d. u. 3 órakor lesz a Cara Dušana u. 7. sz. gyászházban.

A »Pillangó főhadnagy« második előadása. Vasárnap este megismételte a Műpartolók Köre a »Pillangó főhadnagy« előadását. A Pietsch Ferencné vezetése alatt álló egyes műkedvelő-együttesből a vasárnapi előadáson is kiemelkedett Sz. Farkas Teri és Szabó Márton színészi produkciója, a műkedvelő-szereplők közül pedig Varga Ida, Thurzai és a többiek derekasan megállták a helyüket. A színházat zsúfolásig megtöltő közönség sokat tapsolta a szereplőket.

— Kinevezés. Fischl Pált, a Jevreiska Centralna Banka deviza osztályának főnökét a sarajevói központ az itteni fiókjához cégvezetőnek nevezte ki.

Amerika eladja kereskedelmi flottáját. Washingtonból jelentik: Az Egyesült-Államok hajózási hivatala elhatározta, hogy az Unió egész kereskedelmi flottáját áruba bocsátja. Az akció március 14-ikén veszi kezdetét, amely alkalommal 1535 hajó kerül eladásra. A kiárusítandó hajók közt van a »Leviathan« nevű volt német óriási szállító-gőzös és a Vaterland-típusúhoz tartozó nagy német gőzösök, melyeket Németországtól még a háború alatt zsákmányoltak vagy jóvátétel fejében vettek át az amerikaiak.

Roth Olga kozmetikai intézetében Kr. Aleksandra ulica 4. szám alatt, lélemeleten, modern szépségápolás, arc-bőrhámlasztás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplok, májfoltok végeles eltávolítása. Kaphatók sajátkészítményű, kiváló hatású kenőcsök, puderok, gyógyszappanok, arc-fehéritő- és szeplokenőcsök stb. Vidékre megrendeléseket postán utánvétellel küldök.

## TÜKRÖT

csiszolt üveget, messing munkát, régi tükörök javítását legolcsóbban és legegyszerűbben, garancia mellett — az

ALBA  
TÜKRÖGYAR  
NOVISAD

Kamenička ulica 15 — készit.

Kérjen árajánlatot 1525

## SPORT

Külföldi futhalleremények. Bécs: W. S. C.—Wacker 3:1; Slovan—Simmering 6:4; Admira—Hertha 1:0. **Bellast:** Skótország—Irország válogatott 2:0. **Prága:** Sparta—Meteor 7:0; Slavia—Viktoria Ziskov 1:0. **Liverpool:** Liverpool—Southampton 2:0; West Br. Albion—Wolverhampton 2:0.

A budapesti MTE mezei versenye. Budapestről jelentik: A Munkás Testedző Egyesület vasárnap rendezte mezei versenyét, amely a következő eredménnyel végződött: I. **Seniorok versenye:** (8 km.) 1. Leichtag József (M. T. K.) 32 p. 44 mp. 2. Majzik (E. S. C.). 3. Paulovics (Move B. S. E.). 4. Ungár (F. T. C.); csapatversenyben 1. M. T. E. 408 pont. 2. F. T. C. 364 p. 3. E. S. C. 183 p. 4. M. T. K. 167 p. (Ötvenhárom induló). II. **Húszágialk versenye.** (4 km.) 1. Hajnal László (B. K. A. C.) 16 p. 08 mp. 2. Schuster (M. T. K.). 3. Hundel (M. T. K.); csapatversenyben 1. B. K. A. C. 487 pont. 2. M. T. K. 321 p. 3. M. T. E. 250 p. 4. Mive B. S. E. 133 p. (Hatvannégy induló.)

## TÖZSDE

Noviszadi terménytőzsde, március 3. A forgalom csekély, az irányzat csendes. A vételkezdő lényegesen csökkent. Irányárak. Tengeri búcskai, prompt 247.50—257.50 dinár. Április—május 250—260 dinár, május—június 257—262 dinár. Buza, búcskai 330 dinár, bánáti, Senta paritás 330 dinár. Árpa 320 dinár. Zab 242—250 dinár. Liszt 0-ás 530 dinár, 2-es 450 dinár, 5-ös 440 dinár, 7-es 270 dinár. Korpa 190 dinár.

Beograd, március 3. **Zárlat:** Amsterdam 29.85—29.70, Bécs 0.11275—0.11025, Budapest 0.17—0.16, Genf 13.80—13.79, London 342.60—342.30, Milano 342.25—342, Newyork 7950—79.40, Páris 333—332, Prága 231.50—231.50, Szófia 61—59. Határidőre eladott devizák. Genf május 30-ára 13.90, London májusra 342.60, Newyork május 31-re 80.75, Páris június 10-re 337.

Zürich, március 3. **Zárlat:** Newyork 577.50, London 24.8350, Páris 24.2850, Milano 24.85, Prága 16.71, Budapest 0.0122, Beograd 7.27, Bukarest 3.05, Szófia 4.1050, Bécs 0.008145.

Budapest, március 3. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd — Dinár 863—886, Bukarest — Lei 368—378, London 294800—302250, Font 295400—302850, Milano 2950—3025, Lira 2970—3055, Newyork 68550—70285, Dollár 68850—70585, Páris 2875—2950, Frank 2905—2950, Prága — Szokol 1980—2035, Takarék korona 104000.

Értéktőzsde. Gyenge fizetmenet mellett kevés áru került forgalomba. Az árfolyamok meglehetősen és az irányzat a zárhatik tartott maradt. **Tőzsdézárlat** (ezer koronákban): **Bankok:** Angol-magyar 142.5, Bosny. agrár 115, Földbeteleb. 725, Hazai 452, Szlovon jelz. 80, Lloyd-bank 24.5, Cseh iparb. 38, Magyar Hitel 918, Jelzáloghitel 200, Leszámlató 142, Olaszbank 40, Mercur 31, Osztrák Hitel 284, Keresk. bank 2170. **Takarékpénztárak:** Belvárosi 61, Egyes. főv. 330, Ált. takaréki 310, Moltár 310, Pesti hazai 6550. **Biztosítók:** I. Magy. Bizt. 17750.

Fonciére 490, Jég 310. **Malmok:** Backmalom 95, Borsod-miskolci 195, Concordia 71, I. bpesti gm. 183, Gizella 78, Hungária 165, Királymalom 50. **Bányák és téglagyárak:** Beocsini 1675, Borsodi 280, Szentlőrinci 140, Cement 170, Szászvár, 620, Kohó 1600, Istvántégla 88, Kőb. gőztégla 290, Drasche 460, Magnezit 4300, Aszfalt 105, Ált. kőszénb. 4550, Salgó 930, Ujlaki 325, Uríkányi 1380. **Nyomdák:** Athenaeum 315, Franklin 255, Globus 82, Kunossy 32, Pallas 80. **Vasművek és gépgyárak:** Coburg 75, Gróf Csáky 33, Gazd. gép 220, Fegyver 2025, Frank 195, Ganz Dan. 6600, Ganz vill. 2850, Hofherr 252, Kistarcsai 89, Láng 280, Lipták 29, Ált. gépgy. 73, Magyar acé 455, Rimamurányi 206, Reesemann 120, Schlick 131, Mérleg 45. **Különléle vállalatok:** Ált. gázizzó 27, Ált. légszesz 1310, Bárdi 19, Baróti 16, Bóni 154, Danica 224, Diana 12.5, Dorogi 45, Délicukor 830, Czimmer 14, Égész 84, Izzó 965, Gyapjamosó 97, Papír 55, Részvényserf. 456, Temesi szesz 280, Fővárosi sör 87, Műtrágya 405, Juta 250, Karton 136, Klein 14, Keleti 55, Klotild 180, Ligetszan. 32, Cukor 5200, Östermelő 498, Pamut 404, Gummí 500, Szalámi 35, Vasutforg. 420, Mezőh. cukor 448, Interexim 53, Phóbus 58, Star-film 30, Szakra 118, Telefon 255, Temesi sör 300, Unio színház 27. **Faipari vállalatok:** Mercurfa 9.5.

Az utótőzsdén többnyire változatlan árfolyamok. Az irányzat tartott. A forgalom csekély volt, csupán egyes fávait értékek iránt mutatkozott érdeklődés. A közlekedési és szeszipari papirokat is élénken keresték.



## HÖLGYEK!

1120

Külföldi szalmakalap újdonságok megérkeztek és megtekinthetők. Saját érdekben legyen próbát! Mindenféle szalmakalap átvarrások és festéseket elvállal. Szalmakalapok már 55 dinárért kaphatók. **SILD KALAPIPAR SUBOTIGA** Csirkepiac.

### Moravetz zene-műkereskedés

Timiscara (Temesvár, Románia)

Világvárosi nívóju szaküzlet. Bármilyen zene-műre van szüksége, kérje egy lapon, gyorsan pontosan és a legolcsóbban kapja tőlünk. Jegyzék ingyen. 599

### Károlyi Mihály

rendkívül érdekes könyve:

## Egy egész világ ellen

120 dinár előleges beküldése esetén portómentesen szállítja az **ATHENAEUM** könyvterjesztő vállalat Subotica

1376



# VIGYÁZZON! a HUMANIK

cipőgyár rendkívül olcsó áraitra.  
Subotica, Aleksandrova ulica 7.





## NYILTTER.

## Értesítés.

Közírré teszem, hogy a helyben VII. kör Zrinjski-trg 14. szám alatt lévő

## Kolonics-téle emeletes ház

f. évi március hó 5-én d. e. 9 órakor bíról árverésen el lesz adva. Az árverés a törvényszék épületében a földszint 21. szám alatt lévő szobában lesz megtartva. A közelebbi feltételek nálam megtudhatók.

Dr. Székely Zoltán  
ügyvéd.

1464

## SENAT GRADA SUBOTICE.

br. 5925 — sen. 924.

## Jeftinbena objava.

Senat Grada Subotice ovim raspisuje jeftimbu za snabdevanje Gradskog Uboškog Doma Zarazne Bolnice i policijske apsane sa sledećim životnim namirnicama:

Hleb, brašno, govedljije i telećije meso, i svinska mast, od dana odobrenja do 31-og decembra o. g.

Pozivaju se stručni obrtnici ili poduzimači koji žele ovaj jeftinbi učestovati odnosno snabdevanja se prihvatiti da svoje pismene podzapečaćenim omotom stavljene propisno taksirane i sa uverenjem da su propisanu kauciju položili snabdevene ponude podnesu Gradskom Senatu predavši ih u Gr. Senatsku registraturu sa oznakom na omotu »Ponuda na liferovanje životnih namirnica na br. 5925. sen. 924.« do 10. marta o. g. pre podne 12 sati.

Kasno predate ili gornjim uslovima ne odgovarajuće ponude se neće u obzir uzimati.

Opširni uslovi o potrebnoj količini i kakvoći kao i ostalim obavezama mogu se za vreme zvaničnih časova videti u odeljenju Gr. Finansije (gr. kuća I. sprat sobe br. 42).

U ime kaucije se ima za liferovanje hleba i brašna položiti u gotovom novcu Din. 3000, a za meso i mast Din. 3000, odnosno u za kauciju podobnim vrednosnim artiklima ili uložnom knjižicom Gradske Štedionice u Subotici.

Subotica, 29. febr. 1924.

M. Nedeljković, finans. senator.

## POZIV.

## Eskontna i Privredna Banka D. D.

održaće u Adi, dne 25. marta 1924. godine u 11 sati pre podne u zavodskim prostorijama svoju

## XXXI. GODIŠNJU REDOVNU SKUPŠTINU,

na koju se poštovanj deoničari pozivom na član 10. osnovnih pravila s poštovanjem pozivaju.

## Predmeti glavne skupštine:

1. Imenovanje dva deoničara za overovljenje zapisnika.
2. Izveštaj upravnog i nadzornog odbora o prošloj 1923. godini, podnesak bilansije, raspolaganje čistim dobitkom i davanje razrešenja.
3. Popunjenje mesta članova uprave koju su u smislu 20. §. osnovnih pravila istupili, te tako i mesta onih članova uprave i nadzornog odbora koji su dali ostavku.
4. Predlog upravnog odbora u stvari fuzija sa Adjansko-Molskom Ujedinjenom Štedionicom i povišenje deoničke glavnice.
5. Eventualni predlozi.

Ada, 28. februara 1924.

## Uprava.

Svi oni deoničari koji žele glasati dužni su svoje dionice odnosno privremene priznanice 3 dana prije skupštine položiti kod blagajne zavoda ili Eskontna i Pučka Banka D. D. u Subotici.

Račun Bilancije 31. decembra 1923. god.  
Aktiva: Blagajna 167,134.15; Ziro račun 7,517.95; Menice 2,399,526.—; Dužnici 585,192.36; Obveznice 3,030.—; Vrednosni papiri 13,000.—

Pasiva: Deonička glavnica 350,000.—; Rezervni fond 6,500.—; Ulog za štednju 1,429,417.—; Verovnici i uložci na tekući račun 1,029,061.59; Reeskont 210,900.—; Neisplaćene dividende 2,645.75; Prelazne stavke 66,670.—; Dobitak 80,152.12.

## Utazót keresünk.

kinek a rövidaru szakmába praxisa van és már buzamosabb ideig mint utazó működött. Csakis elsőrendű erők ajánlatait vesszük figyelembe fizetési igény megjelölésével.

Novisadi Fésű- és Gombgyár R. T. Novisad  
(Gázgyár mellett.) 1572

## POGLAVARSTVO PADEJSKE OPŠTINE.

Broj 486—1924.

## OGLAS.

Poglavarstvo ove opštine izdavaće pod zakup na jednu godinu svoj veliki magazin za smeštanje svakovrsne rane u velikoj količini, putem javne dražbe koja će se održati 12-og marta o. g. pre podne u 11 časova. Uslovi plaćanja saopštice se reflektantima pre početka dražbe u opšt. kući, gde će se i dražba održati. Padej, 29-og februara 1924. god.

Opšt. Poglavarstvo u Padeju.

Broj 31/s, o. 1924

## Dražbena objava.

Potpisani kr. sudski izvršilac na osnovu §. 101. zak. čl. LX. iz 1881. god. objavljuje da će usljed odluke broj 2189/2—1923. kr. sreskog suda u Odžacima na korist ovršioća Kristijana Hunger iz Parabuća zastupanoga po advokatu Dr. Nikola Schutza iz Odžaka protiv ovršenika iz Parabuća radi namirenje dražbina od 4912 Din. i pp. prodati na javnoj dražbi pokretnine opisane u zapisniku plenidbe na broj 2189/2—1923. i procenjene na 13.000 dinara 1 kobila i 1 kola. Dražba će se održati dana 27. marta 1924. god. u 4 sata popodne u opštini Parabuća.

Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti kupljenu stvar u smislu §§. 107. i 108. zak. čl. LX. iz 1881. god.

U Odžacima, 29. februara 1924. god.

Jovan Vasits kr. sudski izvršitelj.

A mai sulyos gazdasági viszonyok között is

## feltűnő

Jutányos áron szerezheti be tavaszi

## kötöttáru

szükségletét, mert saját készítményű

kötött árukból két héten át

## március 16-ig

alkalmi árusítást rendezek, amely alkalommal az árakat ténylegesen

## 25-30%-al

leszállítom

BECK JENŐ  
Subotica, Pašičeva ul. 8.

1561

## Elsőrendű

portlandcementet  
valamint kőmentes, hófehér, fával égetett  
I-a darabos meszet

ajánlunk vagontelekben minden álmásra közvetlenül a gárból szállítva, cementet kisebb tételekben sombori raktárunkból

## GOLDFAHN BERTALAN és TÁRSA

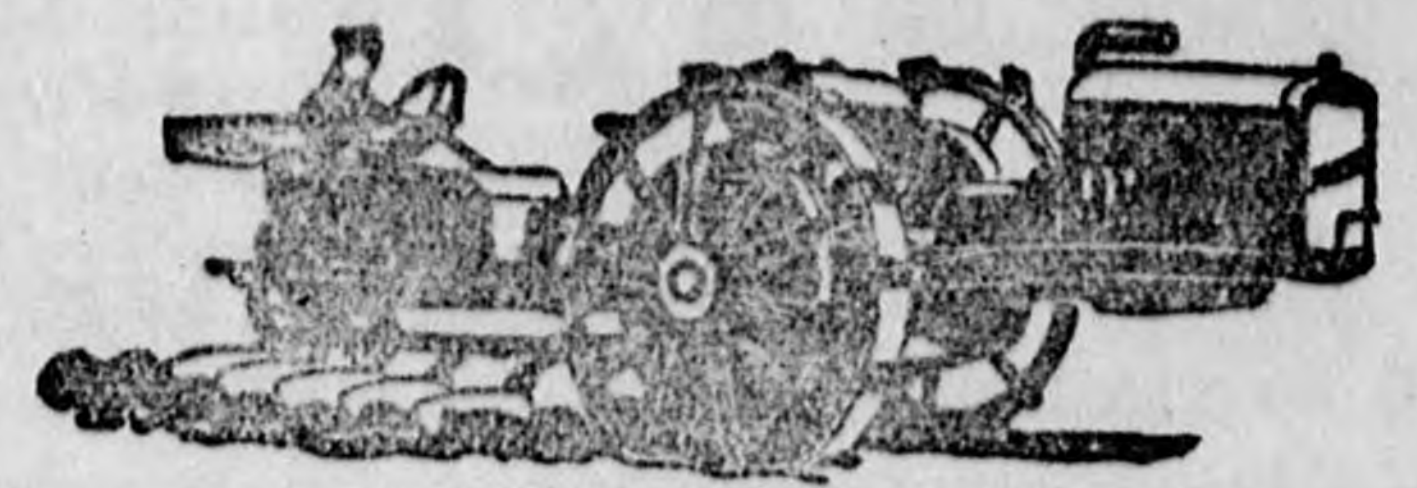
Telefon 201. Sombor Telefon 201.  
a Raljai Cementgyár R. T. vezérképviselőiBeocsini portland-cementet,  
prima építőmeszet, továbbá detail-  
eladásra fehér darabos meszet

legjutányosabban szállít:

## SCHÖNERMÓ

a Beočni Cementgyár R. T. képviselője  
Subotica, Park Kr. Petra 9.  
Telefon 42.

## 20 lóerős Praga motoreke



a legjobban bevált szántógép!

RECORD IPARI Kereskedelmi R. T.  
OSIJEK 1472

## DIÁKSAPKÁKAT

iskolák részére  
legszebben és legolcsóbban  
szállít minden formában és kivitelben:ANTUN KRAMER i DRUG  
sapkagyára Subotica. 1548

Legelegánsabb! 8514 Legolcsóbb!!

Megnyit "NOUVEAUTES" Megnyit  
DIVAT-SALONHÖLGYEKNEK: GYERMEKEKNEK:  
francia ruhát, kalapot ruhát, fehérneműt, kalapot  
készítünk legizlésesebben, eredeti párizsi-bécsi modellek után  
RUDICS-UTCA, CSAJKÁS-HÁZ (AZ EMELETEN)Spediciós- és raktárházi üzlet vezetésében  
járta, dispozióképes, érettségizett férfi,  
szerb-német nyelvtudással, keresztetik. —  
Ajánlatok „ÖNÁLLÓ” jellegre „ORIENT”  
hírlapterjesztési vállalat címére,  
Veliki-Bečkerek küldendők. 1565Fával égetett, fehér,  
I-a DARABOS kőmentes  
(kiskemence) MESZET  
elsőrendű, olcsó, kőmentes  
ÉPÍTŐ MESZET  
I-a PORTLANDCEMENTET  
bármikor azonnal szállít vagontelekben minden vasútállomásra  
bérmentveSzénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság  
Veliki-Bečkerek

Interurb. Telefon 85. 1379 Sürgőnycim: „MONTANA”

## Kanadáról és Amerikáról

a kanadai bevándorlási törvényről, a díjtalan  
beutazási engedélyről az u. n. bevándorlási le-  
vélről, a vizumról, az új amerikai kvóta-törvény-  
ről stb. információt ad személyesen díjtalanul,  
levélben 10 dinár (vagy bélyeg) ellenében.BÜRO AMERIKA Novi Sad  
8505 Kr. Petra ul. 11. Telefon 25.

## Főmolnárt

elsőrendű, energikus, minden tekintetben  
önálló szakértőt keresünk. — Ajánlatokat  
csakis elsőrangú bizonyítványokkal, az  
eddig működés megjelölésével kér: 1481

Lipković és Hubert, Ada

Jól menő épület és

## mülakatosárüzem

Osijek város központjában, motorerőre berendezve  
minden lehető segédesszközök és gépekkel, vala-  
mint teljes leltárral eladó, esetleg bérbeadó. Aján-  
latok „Schlosserei” jelige alatt Schmolka hirdető-  
irodába, Novisad, Futoški put 2. szám kéretnek.



**Körző** marc. 3-tól  
hétfőtől  
március 5-ig  
szerdaig

Alexander Dumas világhírű regénye után  
**A HÁROM TESTŐR**  
II. rész: „A királyné becsületéért” 10 fölvonásban.  
Főszerepők: Simon Girard, Pierette Mad.

**FOGLALKOZÁS**

Könyvelő, mérlegképes, horvát, német, magyar nyelvismerettel. Jelenleg gyári irodavezető, állást változtatna azonnalra vagy későbbre. Ajánlatok a kiadóba »Hosszu gyakorlat« jellegére kéretnek. 1462

Zu meinen 5- und 12-jährigen zwei Knaben suche Erzieherin, die deutsche und serbische Sprache besitzt. Lajos Beer, Cantavir 1400

**A tavaszi időngro**  
**VERNIROL**  
FIRMSZÓTLÉK,  
**LAKKOK,**  
**LENOLAJ,**  
**LENOLAJFIRNISZ,**  
**HORGANYFEHÉR,**  
**TERPENTIN**  
legelőcsőbb beszerzési forrása  
**Klein Géza**  
Subotica

Kéményseprősegéd azonnali felvételre kerestetik. Mol. Bácska. 8519

Fiatallégygéplakatos-segéd állást keres. Méhes János, Stara-Moravica 821. szám, Bácska. 1524

Kartellen kívüli biztosító társaság helyi **ügynököket** keres. Oloszabb tarifával dolgozik, magasabb jutalékokat fizet  
**„Kontinental”**  
Subotica Petrogradska 5  
1415

Keresztény vaskereskedő-segéd, perfekt német, irodai teendőkhöz teljesen jártas, állandó alkalmazást nyer. Ajánlatokat »Állandó« jellegére a kiadóba kér. 1465

**EREDETI PÁRISI HEIDUSKA MARISKA**  
**Modell-kalapok** **cégnél kaphatók**  
**kizárólag** **Suboticán**

Mindenféle kész kalapok dus raktára. Női kalap 100 D.-től kezdve. Átalakítás 100 D.

**INGYENES és FIZETŐ UTAZÁS**  
**DÉLAMERIKÁBA**  
Hamburg Délamerikai Hajóstársaság hajóival  
Velikibečkerek: Aleksandrova (F6) ul. 27.  
és Beograd: Balkanska ulica 49. szám.  
A kivándorlási csoportok a következő napokon indulnak:  
március hó 1., 2., 5., 6., 7., 20. és 21-én.

**APRÓHIRDETÉSEK**

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címszó kíséretében számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkercsok az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdésekben válasszékélyeg melléklend.

Egy boltiszolka felvétetik. Stern Adolf varrógépkereskedő. 1556

**UTAZÓ**  
elsőrendű cégnél azonnal belépnél óhaj. Kereskedelmileg képzett, öt nyelvet beszélő, komoly munkakerő. Vojvodina, Szerémség, Szlavónia, Bosznia és Dalmáciában jól bevezetve. Szíves értesítést »Utazó« jellegére a kiadóba kérek. 1542

**Nősülni óhaj**  
38 éves izraelita vallású kereskedő, kinek Osijekben átmeneti üzlete van. 25 éves férfi élettársat keresek, özvegyet, elváltat vagy leányt, vallás nem fontos. Hajlandó vagyoni letem eladni és benősülni. Beccses ajánlatokat nyitással kérek. Diszkrétio biztosítva. Cím postarostante »Leo« Osijek. 1422

**VÉTEL-ELADÁS**  
Eladó ul. kétjártu malomberendezés szívógázmotorral. Közlebbit Gordán Simonné, Senta. 8528

**Zongorák, új, modern vagy átjártzott, kereszthurok, részletfizetésre is kaphatók nagy választékban, olcsóbban, mint bárhol. Kain hangszerüzletében Subotica, város ház épületében.**

**MESSALINA**

**MESSALINA**

**Elsőrendű építőmész**  
beremendi kőből égetett fehér darabos mész, beoćini portland cemeni, szaraz villázott bukkfaszén nagyban és kicsinyben jutányos árban  
**RÉVAI ADOLF SUBOTICA**  
Csirkepiac (Kisköz) Telefon 551.

**Modern konvuhagarnitúrák** fehérre zománcozva, garnitúrája 1500 dinár. Megtekinthetők Strossmajerova ulica 10 alatti festőműhelyben. 1539

marc. 3-tól  
hétfőtől  
március 5-ig  
szerdaig

**Litka**

**Az ifju Kidd kapitány**  
(Kincs ami nincs)  
vigjáték 5 fölvonásban  
Főszerepők: **MARY PICKFORD.**

Szabadkőből eladó ház királ, halman négy szobával, konyhával, fürdővel, mesárszék és pántafőzde) négy szobás lakás mellékhelyiséggel. Érdeklődni lehet: Bak Ambrusnál Szubotican Kisbányán vendég 6

**KÜLÖNFÉLE**  
Hölgyem! Gyermekek ruháit, kalapjait, fehérneműit olcsón, chikkesen, szépen csakis a  
»Nouveautes«  
divat-szalomban késziték. Rucics-ucca, Csajkás-ház, az emeleten.  
Egy vagy két modernül berendezett szoba, a város központjában, azonnalra kerestetik. Ár mellékes. Ajánlatok »Pallas« reklámvallalat. Paje Kujundzica ulica 4. 1459

**KISS ZÁLOGINTÉZET**  
mindenféle értéktárgyakra kölcsönt nyújt. — Zálogból visszamaradt 500 méter nagyon finom szövét férfi, női raglánoknak és télikabátoknak cipők, ruhák, télikabátok, szőrmék, női bunda, arany ékszerek, ezüst ékszerek olcsón eladó. L. Bogovics-éva (Kinizsi) ulica 12.  
Két kisebb raktárhelyiség azonnal kiadó. Értekezni lehet a háztulajdonosnál. Zrinjski trg 24 alatt a délelőtti órákban. 8520

**Eladó harisnyakötőde.**  
Zrinjski trg 2, Csajkás-ház 1522

**Lakás és fizetéssel április elsejére minden házmestert keresek.** Mukits állatorvos, Paje Kujundzica ulica 21. (Wesselényi-utca.) 1447

**Jó házikoszt kapható** Fülöpné, Karadziceva ul. 6, Bány-köz. 1407

**SZÓDAVIZET**  
legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhöz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532.  
Átmeneti és szalmakalapok már 200 dinártól kezdve Beer Bözsinnél Subotica, Kaszinó-épület. 1353

**Egy fehér orosz agár eladó.**  
Cím: »Kultura« hirdetőben Novisad, Kralj Aleksandra ulica 20.

**Erkezett prima méz,** idei dalmát lóhaskenyér, zsák-tételekben kg-onként 6 dinár. Vizsontelárusítóknak engedmény. Sava Lonšević fűszernagykereskedő Subotica, Tolstojeva ulica 11

**A legszebb kézimunka-élményomda, ágyterítő, stóres minták stb.** Beer Bözsi kalap- és kézimunkaüzlete 1352  
Zagrebben, a központban levő lakásomat, elcserélném egy subotica lakással. Ajánlatokat a kiadóba kérek. 1545

**A szab. Herkules drótkerítés**  
a legjobb, legelőcsőbb és legszebb kerítés.  
Egyedüli gyártója Jugoszláviában:  
**Krammer Testvérek, Novisad**  
szőlőnyáru- és vaszerkezet-gyár  
Legnagyobb és legújabb gyár a szaban a beiföldön